

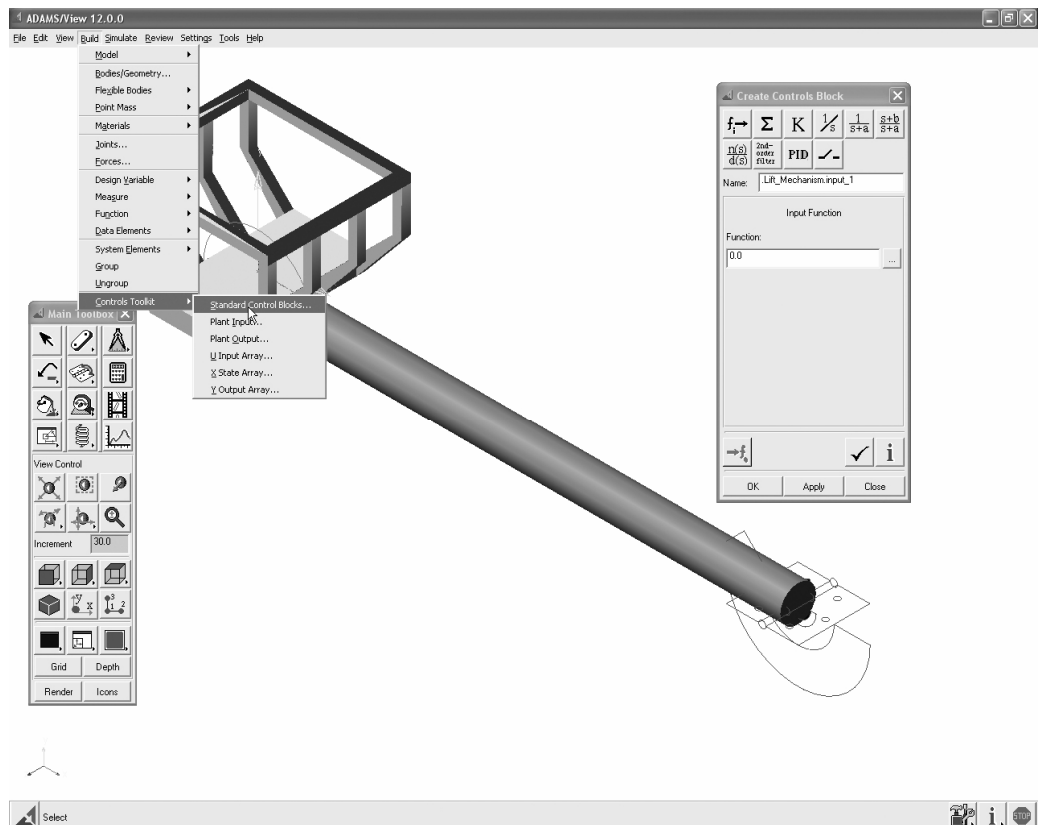
Ako vytvoriť uzatvorený systém riadenia polohy koša s proporcionálnym regulátorom a spätnou väzbou pomocou nástrojov Controls Toolkit v module ADAMS/View

Úloha: Treba navrhnuť spätnoväzobný regulačný obvod na riadenie priebehu vyrovnávajúceho momentu, ktorý udrží montážny kôš (bucket) vo vodorovnej polohe počas predpísaného otáčania ramena (boom).

Načítajte model montážneho koša (kos_start.cmd) v ktorom je rameno spojené so základom (ground) rotačnou geometrickou väzbou. V tomto spojení pôsobí na rameno kinematická väzba vo forme predpísaného pohybu (motion) podľa harmonickej funkcie $SHF(x, x_0, a, \omega, \phi, b)$, vyjadrenej vzťahom:

$SHF = a \cdot \sin((\omega(x-x_0) - \phi)) + b$, pričom nezávislá premenná je $x = \text{time}$, jej posunutie $x_0 = 0$, amplitúda $a = 90^\circ$, frekvencia $\omega = 360^\circ/\text{s}$, fázové posunutie $\phi = 90^\circ$ a stredná hodnota posunutia $b = 90^\circ$, teda rameno sa periodicky kýve v rozsahu od -180° po 0° . Montážny kôš je pripojený na rameno rotačnou geometrickou väzbou, v ktorej by mal pôsobiť vyrovnávací moment.

Uskutočnite overovaciu simuláciu (end = 1s, steps = 100) otáčania ramena montážneho koša bez vyrovnávacieho momentu.

Obr.1 Model montážneho koša a paleta nástrojov Controls Toolkit v prostredí ADAMS/View.

Zoznámte sa s dialógovým panelom nástrojov Controls toolkit

A/View menu: Build, Controls Toolkit, Standard controls Blocks. V dialógovom paneli nástrojov Controls toolkit sú k dispozícii prvky lineárnych spojitých systémov riadenia mechanického modelu vo forme diferenciálnych rovníc, ktoré priamo v prostredí ADAMS/View a bez nutnosti použiť modul ADAMS/Controls umožňujú utvárať:

- blok vstupného signálu (input signal block),
- sčítací blok (summing junction block),
- blok zosilnenia (gain block),
- integračný blok (integrator block),
- dolný prepúšťací filter (low pass filter block),
- filter predstihu a oneskorenia (lead-lag filter block),
- používateľom definovanú prenosovú funkciu (user defined transfer function block),
- filter druhého rádu (second order filter block),
- blok PID proporcionálneho, integračného a derivačného riadenia (PID control block) a
- vypínač (switch block)

Ako utvoriť v modeli premennú veličinu ADAMS/View Design Variable, stavovú premennú ADAMS/Solver State Variable a merač (Measure_Solver_Computed) stavovej premennej

Premennú veličinu ADAMS/View Design Variable, typu Variable v zozname DN (Database Navigator) modelovacích prvkov virtuálneho modelu, utvárame modelovacím povelom (statement) cez A/View menu: Build, Design Variable, New a do .adm súboru vstupuje len ako konštantná číselná hodnota modelovacieho prvku, pričom to môže byť akýkoľvek výraz, ktorý utvárame v prostredí utvárača výrazov (Expression Builder).

Ak chceme premennú ADAMS/View Design Variable zmeniť, alebo si prezrieť zoznam jej parametrov použijeme vykonávací povel (command) cez A/View menu: Build, Design Variable, Modify.

Stavovú premennú ADAMS/Solver State Variable typu ADAMS/Variable v zozname DN (Database Navigator) modelovacích prvkov, alebo označenú ako Variable v .adm súbore, utvárame modelovacím povelom (statement) cez A/View menu: Build, System Elements, State Variable a je to stavová premenná, ktorej hodnotu vyčísluje A/Solver v každom simulačnom kroku, pričom to môže byť akákoľvek funkcia, ktorú utvárame v prostredí utvárača funkcií (Function Builder).

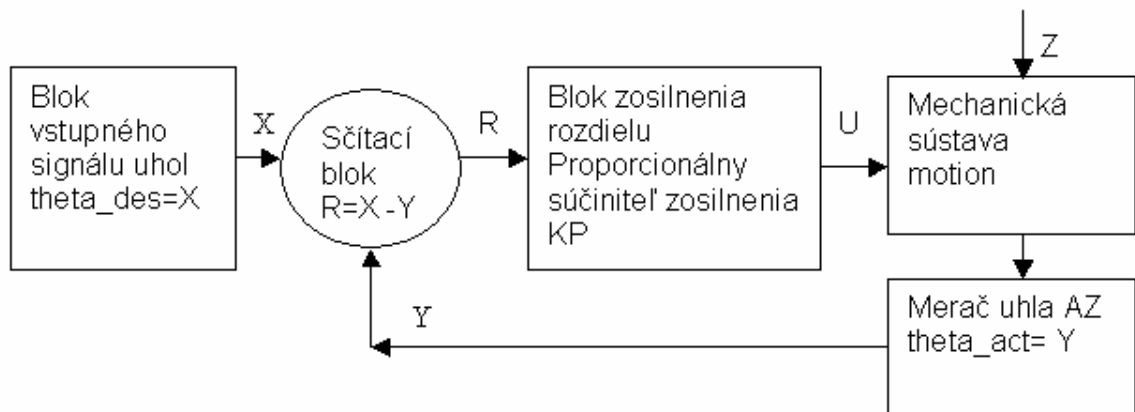
Ak chceme stavovú premennú ADAMS/Solver State Variable zmeniť, alebo si prezrieť zoznam jej parametrov použijeme vykonávací povel (command) cez A/View menu: Build, System Elements, State Variable, Modify.

Merač (Measure_Solver_Computed) stavovej premennej poskytuje vstupný signál po vyčíslení stavovej premennej pomocou funkcie VARVAL.

Ako vytvoriť uzatvorený systém riadenia polohy koša s proporcionálnym regulátorom a spätnou väzbou pomocou nástrojov Controls Toolkit

Utvorte **vyrovnávací moment** polohy koša (MTB, Applied Force: Torque (Single Component), Run Time Direction: Two bodies, Action body: bucket, Reaction body: boom), Select Action Point, klik (R) v mieste osi rotácie koša, Select: Bucket.Torq_I_mar, Select Reaction Point, (R), Select: Boom.Torq_J_mar, MTB, Select, utvorí sa ikona vyrovnávacieho momentu **Sforce_1**, ktorý bude pôsobiť na kôš (bucket).

Na to, aby vyrovnávací moment udržiaval kôš pri zmene polohy ramena stále v horizontálnej polohe, použite proporcionálny regulátor so spätnou väzbou podľa nasledovnej schémy uzatvoreného systému riadenia:

- X - vyžadovaná porovnávací (referenčná) veličina (uhol): $\theta_{des} = 0$
- Y - meraná regulovaná veličina (okamžitý uhol): $\theta_{act} = AZ$
- R - rozdiel (error) v sčítacom bloku: $\theta_{sum} = \theta_{des} - \theta_{act}$
- KP - proporcionálny súčiniteľ zosilnenia ($1.0E+009$)
- U - akčná regulačná veličina (torque_gain) je zosilnenie pre vyrovnávací moment Sforce_1: torque_gain, $U = KP \cdot R$
- Z - poruchová veličina (predpísaný pohyb mechanickej sústavy): Motion

Obr.2 Schéma uzatvoreného systému riadenia polohy koša s proporcionálnym regulátorom a spätnou väzbou

Prvý vstupný signál X do sčítacieho bloku regulátora bude vyžadovaná nulová hodota uhla (**theta_des**), ktorý zvierá os x markera ťažiska koša s osou x globálneho systému vzťažného priestoru (ground). Prvý vstupný signál utvoríme cez A/View menu: Build, Controls Toolkit, Standard Controls Blocks, Create Input Signal Block. Premenujte prednastavený názov input_1 na theta_des, Apply. Do databázy DN automaticky pribudne 5 premenných (Variable: input_fun, input_vvar, output_vvar, _subname, _subobjs), merač (Measure_Solver_Computed: theta_des), a stavová premenná (ADAMS_Variable: theta_des_input), pričom všetky tieto premenné patria modelovaciemu prvku: theta_des (controls_input).

Zostávate v paneli Standard Controls Blocks pre modelovanie regulátora a **druhý vstupný signál Y** do sčítacieho bloku regulátora bude okamžitý uhol (**theta_act**) koša. Kliknite na Create an input signal block. Premenujte názov vstupu na theta_act. Okamžitý uhol (theta_act) koša utvorte v prostredí utvárača funkcií (Function Builder), All Functions, Angle about Z, podľa funkcie AZ, ktorá meria uhol natočenia markera (bucket.cm) ťažiska koša okolo osi z markera (ref_mar) vzťažného priestoru ground. Syntax funkcie je AZ(Object, Ref_Frame), alebo pomocou markerov AZ(To_Marker, From_Marker), pričom na výpočet uhla AZ slúži dvojargumentová funkcia $ATAN2(\hat{x}_T \cdot \hat{y}_F, \hat{x}_T \cdot \hat{x}_F)$, ktorá vyčísluje $\arctg(y/x)$ podľa priemetov jednotkového vektora $\hat{x}_T$ markera koša do osí x, y vzťažného systému ground s jednotkovými vektormi $\hat{x}_F, \hat{y}_F$. Klikneme Apply.

Regulačný rozdiel R referenčnej, vyžadovanej hodnoty uhla (theta_des) a okamžitej hodnoty uhla (theta_act) utvorte sčítacím blokom Create a summing junction block), (sum_1 premenujte na **theta_sum**), Input1: (R) Browse, DN, theta_des, Input2, (R) Browse, DN, theta_act, pričom znamienko uhla (theta_act) zmeňte na mínus, aby sa okamžitá hodnota odčítala od referenčnej. Do DN pribudne theta_sum (controls_sum). Kliknite na Apply.

Utvorte **regulačný blok zosilnenia U** signálu pre riadenie priebehu vyrovnávacieho momentu Sforce_1 polohy koša, Create Controls Block. Zosilnenie gain_1 vyrovnávacieho momentu Sforce_1 premenujte na **torque_gain**, input (R) controls_sum, DN, (theta_sum) a hodnotu proporcionálneho súčiniteľa zosilnenia nastavte na 1e9. Do zoznamu modelovacích prvkov Databázového navigátora (DN) pribudne torque_gain (controls_gain). Kliknite na OK.

Utvorte **merač (torque_measure)** vyrovnávacieho momentu Sforce_1 tak, že kliknete pravým tlačítkom myši (R) na ikonu momentu, Measure. Premenujte Torque: Sforce_MEA_1 na torque_measure, potom zvolte: measure (utvoriť merač), torque (moment) a component (súradnicu) z, OK.

Aby sa hodnota riadiaceho vyrovnávacieho momentu torque_gain pre Sforce_1 menila v riadiacom systéme podľa výpočtu zosilnenia U (torque_gain), pripojte ho s meračom Measure_Solver_Computed (torque_gain. torque_gain). Kliknite (R) na ikonu momentu, modify, function. V modelári funkcií (Function Builder) pre getting object data priradíte z databázy measure: torque_gain.

torque_gain, ktorý násobí okamžitú hodnotu stavovej premennej (ADAMS_Variable) torque_gain_input konštantnou hodnotou 1.0E+009 proporcionálneho súčiniteľa zosilnenia (gain) (Design_Variable) so podľa syntaxe:

`1.0E+009 * varval(.plosina_start.torque_gain.torque_gain_input).`

Po simulácii (end =1s, steps = 100) sa presvedčte, že pri rotácii ramena si kôš zachováva horizontálnu polohu pôsobením vyrovnávacieho momentu.